

Názor a mínění

České slovo „názor“ je původně překladem řeckého slova *theoriá*, což se také překládá jako zírání, zření, náhled, nahlížení. Už nejstarší řečtí filosofové se kriticky distancovali od pouhého mínění, domnění, což se řeklo jako *doxa*. *Doxa* se bytostně lišilo od *epistémé*, takže dokonce ani správné mínění, *orthé doxa*, se ještě nemohlo stát skutečným věděním. Z důvodů nedostatečné vzdělanosti, tj. kultivovanosti dnes často slyšíme, že „lidé jsou různých ‚názorů‘“, což je ovšem vlastně nesmysl; správně je třeba říci, že mají různá mínění, neboť názor je a vůbec může být jen jeden, pro každého stejný, opravdové nazření vylučuje různost, protože vylučuje omyly. Klasickým příkladem takového pro všechny stejného „návoru“ je třeba pravoúhlý trojúhelník: ten, který podle staré tradice údajně „nahlédl“ či „nazřel“ Thales nebo Pythagoras, je s naprostou přesností tentýž, který můžeme „nahlédnout“ či „nazřít“ my dnes. Tento příklad je však zároveň dokladem pro to, že „nazřít“ můžeme pouze myšlenkové modely („konstrukty“), ale nikoliv něco „reálného“ (skutečného, „fysického“); to musíme jen krok za krokem poznávat. Pouze myšlenkové konstrukty můžeme učinit předmětem „nazření“ či „návoru“, protože jen ty můžeme „myslit“ jako izolované.

(Písek, 120521-3.)